

Колоскова Г. В.

Дніпропетровська Централізована система публічних бібліотек для дорослих, бібліотека-філіал № 21

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ ЯК СКЛАДОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МІСЬКОЇ БІБЛІОТЕКИ ІМЕНІ В. Г. БЕЛІНСЬКОГО (М. ХАРКІВ)

Розглядаються елементи інформаційного простору Центральної міської бібліотеки імені В. Г. Белінського (м. Харків). Визначаються роль і місце бібліотечних електронних інформаційних ресурсів у обслуговуванні та забезпеченні інформаційних потреб сучасного читача.

Ключові слова: електронні ресурси, інформаційний простір, бібліотека.

Бібліотека – частина світового інформаційного простору. Під впливом змін зовнішнього інформаційного середовища бібліотеки змінюють не тільки технології в своїй роботі, але і вже сформовані підходи, поняття, терміни, угоди, по-новому створюють власний бібліотечний інформаційний простір [1].

Інформаційним простором бібліотеки можна вважати простір, основними компонентами якого є: традиційні ресурси (книжковий фонд, звичайні каталоги і картотеки, кіно-фото-документи, виставки літератури, рекомендаційні та допоміжні покажчики, списки літератури) та електронні ресурси – сайт, блог, сторінки бібліотеки в соціальних мережах, електронні каталоги і картотеки, бази даних, колекції книг і документів на сайті бібліотеки або на дисках, аудіо-книги та відео-фільми, музичні записи, бук-трейлери, відео-огляди літератури, відео-уроки, бібліографічні посібники та рекомендаційні списки літератури в електронному вигляді.

Віддалені електронні ресурси та бази даних, до яких бібліотека надає доступ своїм читачам, теж можна вважати частиною інформаційного простору даної бібліотеки. Головна мета сучасної бібліотеки – створення комфортного інформаційного простору з метою забезпечення доступу користувача до необхідних йому документів та відомостей, незалежно від того, в якому вигляді вони представлені і в якому місці зберігаються. Але для цього необхідно, щоб всі елементи інформаційного простору бібліотеки відповідали потребам користувача та їх розвиток відбувався досить гармонійно.

Інформаційний простір бібліотеки імені В. Г. Белінського складається з традиційного фонду документів, періодичних видань, генерального, систематичного, алфавітного та краєзнавчого каталогів, а також електронних ресурсів бібліотеки, що складаються з сайту бібліотеки, сторінок бібліотеки в соціальних мережах (вКонтакті, Однокласники, Мій світ, Facebook), бук-трейлерів, презентацій, електронного каталогу корпоративної мережі публічних бібліотек м. Харкова.

З 2011 року в ЦМБ імені В. Г. Белінського функціонує офіційний Web-сайт <http://belinskogo.kh.ua>. Особлива увага приділяється оформленню і структурі сайту, створена зручна навігація, максимально просте загальне меню. Основний розділ «Про бібліотеку» включає в себе історію бібліотеки, контактну інформацію, крім того інформацію про бібліотеки філії ЦБС Дзержинського району; розділ «Користувачеві» – правила користування бібліотекою, інтернет – центром; в розділі «Ресурси і послуги», розповідається про Електронний каталог корпоративної мережі, а також представлені Віртуальні довідково-консультаційні служби [4].

Віртуальні виставки «Новини та анонси» – все те, що відбувається в бібліотеці і планується провести, крім того, останні новини виділені в окремі закладки, кликнувши на які можна прочитати про них детальніше. В рубриці «Творчі об'єднання» представлена інформація про функціонуючі в бібліотеці творчі об'єднання та клуби; розділ «Колегам-бібліотекарям» знайомить з досвідом роботи.

Для комфорту користувачів найбільш значущі підрозділи виділені в окремий пункт меню, або окремі вкладки, серед яких «Служба інформаційної допомоги громадянам», «Жіночий інформаційний соціокультурний центр», «Літературний конкурс імені В. Г. Белінського», «Акція до 70-річчя Перемоги», «Віртуальна довідка», «Онлайн-консультація». У календарі подій відзначені числа проведених або анонсованих заходів. «Наші фотографії», користувач потрапляє в новини. Вкладка «Радимо почитати» ілюстровано розповідь про нові книги, що надійшли до бібліотеки. Є дві дошки оголошень, на яких можна відслідковувати події, заходи, конкурси, що проводяться в бібліотеці. На сайті розташована карта бібліотек м. Харкова, звернувшись до якої, можна дізнатися про те, де знаходиться потрібна бібліотека, – це невеликий, але важливий інформаційний ресурс [3].

Невід'ємною частиною веб-сайту бібліотеки є віртуальна довідка. Віртуальна довідка надає можливість розширити зону інформаційного обслуговування за рахунок віддалених користувачів, дозволяє абонентам, що знаходяться поза межами бібліотеки, за

допомогою консультанта-бібліографа значно зменшити час самостійного пошуку потрібної інформації та отримати кваліфікаційну відповідь ведучих фахівців бібліотеки, також можна ознайомитися з архівом виконаних довідок. До роботи у Віртуальній довідці було залучено волонтерів: психолога та юриста. Довідка була розділена на три частини: Запитай у бібліографа, Запитай у психолога, Запитай у юриста. Віртуальна довідка залучає нових користувачів, рекламує сайт бібліотеки [3].

Через сайт бібліотеки здійснюється доступ електронних ресурсів різноманітних бібліотек: Електронна бібліотека BooksReader.ru – <http://www.booksreader.org/>, Велика електронна бібліотека libOK – <http://www.libok.net/>, Електронна бібліотека Modernlib.Ru – <http://modernlib.ru/>, Мега-бібліотека для студентів – <http://www.megalib.com.ua/>, Свободна електронна бібліотека – <http://www.texta.in.ua/> та інших електронних бібліотек.

Центральна міська бібліотека імені В. Г. Белінського надає користувачу весь комплекс інформаційних послуг, враховуючи їх потреби, забезпечуючи своєчасність та простоту роботи з сайтом, реагуючи на оцінку сайту користувачами та зв'язок з ними, здійснює обмін інформацією, проводить опитування та дискусії. Сайт бібліотеки – це сучасний інформаційний канал, доступний для всіх користувачів, незалежно від їх фізичних обмежень чи технологій, що використовуються, він забезпечує просту навігацію, зміст та елементи інтерактивності. Віртуальні виставки, над якими працюють фахівці бібліографічного відділу, розкривають та популяризують фонд літератури на сайті бібліотеки.

Корпоративні бібліотечні проекти і технології – глобальний резерв в області надання інформаційних послуг. Їх розвиток є об'єктивною необхідністю для надання користувачам всебічного доступу до інформаційних ресурсів бібліотек, обміну накопиченим досвідом і співпраці, тому на базі АІБС активно створюються корпоративні бібліотечні системи і все більше бібліотек стають учасниками відповідних проектів, створюючи корпорації та являються виробниками власних інформаційно-аналітичних ресурсів [4].

Корпоративна мережа публічних бібліотек м. Харкова «PUBLIBNET» була створена відповідно до реалізації проекту «Корпоративна мережа міських масових бібліотек м. Харкова 2005-2006 рр. Впровадження нових інформаційних технологій». У Корпоративну мережу, яка є некомерційним, добровільним, самоврядним об'єднанням бібліотек, увійшли і були об'єднані в локальну мережу на основі АІБС Absotheque Unicode

десять учасників – центральні бібліотеки дев'яти ЦБС м. Харкова і ГСМТБ імені К. С. Станіславського. На сьогоднішній день в проекті 16 бібліотек.

Основною метою Корпорації публічних бібліотек м. Харкова: об'єднання інформаційних ресурсів бібліотек, створення єдиного інформаційного простору публічних бібліотек м. Харкова, повне та оперативне задоволення інформаційних запитань, надання широкого спектру бібліотечно-інформаційних послуг на основі корпоративних ресурсів та Інтернет-технологій, інтеграція інформаційних ресурсів бібліотек в світовий простір, та раціональне використання внутрішніх ресурсів на основі об'єднання трудових зусиль та створення інформаційного комфорту для користувачів [3].

Основні завдання корпоративної мережі публічних бібліотек: формування електронного каталогу Корпоративної мережі публічних бібліотек м. Харкова для забезпечення вільного доступу до інформаційних ресурсів бібліотек і реалізації багатоаспектного пошуку, формування цифрових колекцій на базі сучасних технологій та забезпечення доступу до них з урахуванням авторського права, організація на основі використання корпоративних технологій системи електронної доставки документів та об'єднаної віртуальної служби, організація електронної книговидачі на базі єдиного читачького квитка та єдиної бази читачів в бібліотеках, учасницях корпорації [4].

Етапи роботи з електронним каталогом корпоративної мережі публічних бібліотек м. Харкова можна представити у вигляді таблиці.

Рік	Зміст роботи
2007	Початок роботи з каталогом. Розподілені та закріплені за кожною бібліотекою, членом корпорації періодичні видання, статті з яких підлягають електронній каталогізації та аналітичному розпису статей
2009	До електронного каталогу вносяться описи на нові надходження книг та інші документи
2010	Читачам почали надавати доступ до електронного каталогу Корпоративної мережі публічних бібліотек м. Харкова в приміщеннях Центральних бібліотек через Модуль ABSOPAKUNICODE
2011	Велась активна підготовка до ретро-конверсії каталогів та штрих-кодуванню книжкових фондів бібліотек-учасниць Корпорації.
2012	Почався ретроввод – в ЕК вносяться бібліографічні записи та проводиться штрих-кодування фондів ЦБ ЦБС, починаючи з краєзнавчого та довідкового фондів.

2013	Аналітичний розпис збірників творів авторів, які користуються найбільшим попитом згідно зі шкільною програмою
2014	Надаються штрих-коди періодичним виданням, внесеним в ЕК, Ведеться підготовка до організації електронної книговидачі в ЦМБ імені В. Г. Белінського. Робота з модулем «Читач» в АІБС AbsothequeUnicode – створення робочої БД читачів.
2015	Підготовка до розташування електронного каталогу публічних бібліотек м. Харкова в мережі Інтернет – повна редакція каталогу бібліотеками-учасниками проекту корпоративної каталогізації.

На сучасному етапі Корпоративний електронний каталог публічних бібліотек м. Харкова – це великий електронний ресурс, який дозволяє здійснювати багатоаспектний пошук інформації трьома мовами – російською, українською і англійською, по автору та ключовим словам.

Таким чином, електронні ресурси ЦМБ імені В. Г. Белінського складаються з сайту бібліотеки, сторінок бібліотеки в соціальних мережах, електронного корпоративного каталогу, бук-трейлерів, віртуальних виставок та посібників, вони знаходяться в постійному розвитку та формуються відповідно до запитів користувачів. Досвід роботи свідчить про те, що електронні ресурси та послуги Віртуальної довідки, Інтернет Центру і зони Wi-Fi з пошуку потрібної інформації, користуються попитом і у повному обсязі відповідають запитам читачів, тому можна з впевненістю вважати електронні ресурси важливою складовою інформаційного простору ЦМБ імені В. Г. Белінського.

Потрібно зазначити, що питання про інформаційний простір публічних бібліотек залишається відкритим та потребує дослідження процесів створення, формування та використання електронних ресурсів, оскільки інформаційне середовище бібліотеки постійно змінюється під впливом подій, що відбуваються у зовнішньому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берестова, Т. Ф. Общедоступная библиотека как часть информационного пространства : теоретико-методологические основания [Электронный ресурс] / Т. Ф. Берестова. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/obshchedostupnaya-biblioteka-kak-chast-informatsionnogo-prostranstva-teoretiko-metodologiche#ixzz4PdR5xDLl>.
2. Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства [Електронний ресурс] / [О. С. Онищенко,

- Л. А. Дубровіна, В. М. Горовий та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. – Київ : НБУВ, 2011. – 235 с. – Режим доступу: <http://www.nbuviap.gov.ua/images/nauk-mon/electroinfo.pdf>.
3. Сайт Центральної Міської Бібліотеки імені В. Г. Белінського (м. Харків) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://belinskogo.kh.ua>.
4. Серенко, И. В. Проблемы и перспективы корпоративной сети публичных библиотек города Харькова. Особенности организации электронного каталога в условиях корпорации [Электронный ресурс] / И. В. Серенко. – Режим доступа: <http://belinskogo.kh.ua/Problems%20and%20perspectives%20of%20the%20corporate%20net%20work%20of%20public%20libraries%20of%20the%20city%20of%20Kharkiv>.

Колоскова Г. В.

Днепропетровская Централизованная системы публичных библиотек для взрослых, библиотека-филиал № 21

ЭЛЕКТРОННЫЕ РЕСУРСЫ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ПРОСТРАНСТВА ЦЕНТРАЛЬНОЙ ГОРОДСКОЙ БИБЛИОТЕКИ ИМЕНИ В. Г. БЕЛИНСКОГО (Г. ХАРЬКОВ)

Рассматриваются элементы информационного пространства Центральной городской библиотеки имени В. Г. Белинского (г. Харьков). Определяются роль и место библиотечных электронных информационных ресурсов в обслуживании и удовлетворении информационных запросов современного читателя.

Ключевые слова: электронные ресурсы, информационное пространство, библиотека.

Koloskova G. M.

Dnipro Centralized System of Public Libraries for Adults, Library Branch 21

ELECTRONIC RESOURCES FOR COMPONENT INFORMATION SPACE FOR CENTRAL DISTRICT LIBRARY V.G.BELINSKY (KHARKIV)

Considered the elements information space of the Central City Library V. G. Belinsky (Kharkov). Define the role and place of the library of electronic information resources in service and meeting the information needs of the modern reader.

Keywords: electronic resources, information space, library.